

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

**РЕФЕРАТ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Фінансовий та страховий менеджмент»

за темою:

«Фінансовий менеджмент у малому бізнесі»

Виконавець:

Студентка VI курсу ЦЗФН

Юлінецька Анна Ростиславівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Іоргачова Марія Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток та становлення української ринкової економіки супроводжувалось недостатніми темпами розширення малого бізнесу, на якого покладалася роль основного стабілізуючого елементу ринку економіки і забезпечення соціального, економічного та національного добробуту громадян. На жаль, низка проблем об'єктивного та суб'єктивного характеру потребують вирішення та є актуальним завданням для правовиків, науковців, підприємців, держслужбовців. Адже виявлені проблеми не дозволяють підприємцям достатньою мірою розширитись, і тепер, у посткризовий період, розвиток та становлення малого бізнесу в Україні став ще більше проблематичним.

Особливо гострою проблемою для підприємців малого бізнесу є проблема фінансування та дефіцит власного капіталу, що привело до погіршення фінансового стану малого бізнесу. Саме тому, фінансовий менеджмент та контролінг у малого бізнесу займає важливе місце в управлінні підприємством та має захищати його розвиток від несприятливих зовнішніх загальноекономічних проблем.

Фінансовий стан більшості малих підприємств України можна охарактеризувати як незадовільний. Дефіцит фінансових ресурсів та, одночасно, неприйнятні показники ефективності їх використання, не дають змоги малим підприємствам інвестувати у другі сфери діяльності у тих обсягах, які відповідали б реальним потребам економічного розвитку.

Вагомі внески у дослідження становлення й розвитку малого підприємництва зробили такі українські автори, як: О.Барановський, М. Білик, Л. Буряк, О.Василик, З. Варналій, Л. Воротіна, В.Виговська, О. Іванілов, Г. Кірейцев, О. Кулікова, С. Покропивний, Ю. Франчук, В. Батковський, О. Білоус, С. Глущенко, Т. Говорушко, Ю. Долгоруков, С. Клименко, О. Кривоног, О. Мазіна.

Метою кваліфікаційної роботи є розгляд особливостей і недоліків організації управління фінансами малого бізнесу, дослідження сучасного стану українського підприємництва, аналіз актуальних проблем суб'єктів підприємницької діяльності, а також розробка комплексу рекомендацій, що дадуть змогу покращити розвиток підприємництва.

Для досягнення мети в роботі поставлено і послідовно вирішено такі задачі теоретичного, методичного і практичного характеру:

- розкрити сутність теоретичних основ управління фінансами малих підприємств;
- визначення сутності, функцій та структури управління фінансами малих підприємств;
- розгляду особливостей організації фінансового менеджменту у малому бізнесі;
- аналізу фінансового забезпечення діяльності підприємств малого бізнесу;

- вивчення процесу організації фінансового менеджменту та визначення проблемних аспектів на малому приватному підприємстві «Гіласс» шляхом дослідження фінансово-господарської діяльності підприємства в динаміці за останні три роки;
- прогнозування чистого прибутку малого підприємства шляхом побудови економіко-статистичної моделі;
- розробка напрямів удосконалення системи фінансового менеджменту на малому підприємстві та підвищення стану малого бізнесу на макроекономічному рівні.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процес організації фінансового менеджменту у малому бізнесі.

Предметом дослідження виступають теоретичні та практичні засади управління фінансовими ресурсами малих підприємств в сучасних умовах.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі були використані загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Індукція і дедукція, аналіз і синтез застосовувались в процесі дослідження фінансових ресурсів як об'єкта фінансового менеджменту. Оцінка динаміки та структури фінансових ресурсів малих підприємств України здійснювались на основі методів інтерпретації, системного і ретроспективного аналізу, спостереження, групування, балансового методу, типізації, порівняння та графічного зображення результатів дослідження. Також застосовувались методи економіко-математичного моделювання для прогнозування прибутку ПП «Гіласс». При обґрунтуванні рекомендацій з удосконалення системи управління фінансами малих підприємств були застосовані методи системності, комплексності та логічного моделювання.

Інформаційною базою дослідження є: вітчизняна і зарубіжна література з досліджуваної проблеми; законодавчі та нормативно-правові акти України з питань регулювання фінансової діяльності підприємницьких структур; офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України, фінансова звітність підприємства «Гіласс».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (62 найменування) та 3-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 103 сторінок. Основний зміст викладено на 81 сторінці. Робота містить 14 таблиць, 14 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. Сучасні теоретичні та практичні аспекти антикризового регулювання економіки країни, збірник тез наукових робіт учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 13 жовтня 2018 р.)/ГО «Центр економічних досліджень та розвитку». – О. : ЦЕДР, 2018. – с.97

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні аспекти та особливості організації управління фінансами у малому бізнесі»* розглянуто сутність поняття та історію розвитку фінансового менеджменту малого підприємства, визначено перелік функцій малого бізнесу на ринку, обґрунтовано механізм забезпечення фінансового менеджменту малого підприємства та його структуру, а також розглянуто особливості організації та забезпечення управління фінансовими ресурсами малого бізнесу.

Отже, малий бізнес – це підприємницька діяльність, що має невеликі розміри, обмежену кількість найманих робітників, обмежений обіг капіталу, створена на власний ризик, з метою отримання прибутку.

Фінансовий менеджмент у малому бізнесі - це комплекс мір, методів і засобів, що впливає на процес фінансування та використовуються для підвищення прибутковості діяльності підприємства.

На практиці основною метою фінансового менеджменту суб'єктів малого бізнесу є збільшення прибутку власників підприємства в поточному та майбутньому періодах, що відображається у підвищенні вартості його на ринку.

Таким чином, для максимальної ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства необхідне створення чіткої і логічної схеми організації управління грошовими фондами, за рахунок мобілізації внутрішніх резервів підприємства.

У другому розділі *«Аналіз управління фінансовими ресурсами на малого підприємства на прикладі ПП «Гіласс»* проаналізовано фінансовий стан підприємства за абсолютними та відносними показниками фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, рентабельності.

За результатами аналізу показників фінансової стійкості фінансовий стан підприємства був визначений як нестійкий протягом всього аналізованого періоду та такий, що характеризується поступовою втратою компанією фінансової незалежності.

Після проведеного аналізу платоспроможності та ліквідності підприємства були отримані наступні результати: в цілому показники платоспроможності відображають позитивну динаміку, що було досягнуто за рахунок залучення позикових коштів, проте більшість показників ліквідності мають негативну тенденцію.

У третьому розділі *«Напрями удосконалення управління фінансами малого підприємства»* запропоновано здійснити оптимізацію руху грошових фондів, удосконалити матеріально-технічне постачання, запровадити додатковий асортимент продукції, провести рефінансування дебіторської заборгованості та здійснити реінвестування прибутку для поповнення власних оборотних коштів.

ВИСНОВКИ

Найважливішим елементом ефективної ринкової економіки є суб'єкти підприємницької діяльності, а саме малий бізнес. Розвинутий сектор економіки відіграє важливу роль та впливає на розвиток здорового рівня конкуренції, вчасне та достатнє реагування на попит споживачів, залучення капіталу до сучасних і перспективних ланок ринку, що є не дуже привабливими для фірм-гігантів.

Основними тенденціями розвитку малого бізнесу в Україні є:

- зрощення капіталу вітчизняних і зарубіжних підприємств;
- територіальне розповсюдження підприємництва;
- зростання кількості юридичних осіб та індивідуальних підприємців;
- інтенсивний розвиток комерційного підприємництва при незначному розвитку виробничого підприємництва;
- розширення сфери послуг (юридичних, страхових, транспортних, туристичних, охоронних та ін.).

В Україні спостерігається насичення малими підприємствами галузі торгівлі за одночасної відсутності стимулу їхньої появи у виробничих сферах.

Одним із основних факторів, що гальмують процес розвитку суб'єктів підприємництва, є недостатність у них коштів для розвитку власної справи та високі відсоткові ставки за користування банківськими кредитами. Не результативними виявилися регіональні програми підтримки малого бізнесу. Не відповідає сучасним вимогам також інфраструктура, яка характеризується нерівномірним розташуванням, та функції якої зводяться до обслуговування підприємницької діяльності. В фінансово-економічній кризи в Україні відзначається значне погіршення показників розвитку бізнесу. До факторів негативного впливу на їх динаміку належать скорочення споживчого попиту, загострення проблем у банківській сфері, погіршення умов кредитування реального сектору економіки, обмеження державних інвестицій та фінансової підтримки бізнесу, зменшення зарубіжного інвестування у розвиток приватного сектору та ін.

У процесі аналізу діяльності підприємства за допомогою фінансової звітності, що було виконано у другому розділі на прикладі МПП «Гіласс», велике значення має визначення оптимального розміру та структури оборотного капіталу з метою ефективного управління ним. Недолік наявних коштів може привести підприємство до банкрутства, а з іншого боку, надмірне нагромадження оборотного капіталу приводить до «заморожування» капіталу і знижує ефективність його використання.

Для успішної діяльності та ефективного управління фінансовими ресурсами важливе значення має неперервний контролінг фінансового стану підприємства, який включає оцінку фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та платоспроможності, а також рентабельності.

Ефективність діяльності малого підприємства характеризується абсолютним показником – сума прибутку або доходів, та відносним – рівень рентабельності. Прибуток є основним джерелом самофінансування підприємства та розширення його діяльності, тому у роботі була розроблена за допомогою кореляційно-регресійного аналізу економіко-статистична модель прогнозування чистого прибутку МПП «Гіласс», а також визначено силу та напрям (позитивний чи негативний) зв'язку між чистим прибутком, обсягом оборотного та необоротного капіталу, власного капіталу, обсягом поточних зобов'язань, обсягом дебіторської та кредиторської заборгованостей.

За результати економіко-статистичної моделі, фінансовий результат підприємства найбільш чутливий до обсягу необоротних активів, оборотного капіталу та поточних зобов'язань. Виходячи з цього, керівництву підприємства рекомендовано зосередити увагу на управління саме цими категоріями.

Результати фінансового аналізу стану управління фінансами на малому підприємстві свідчать про те, що аналізоване підприємство є ліквідним та платоспроможним, фінансово стійким, кредитоспроможним, а його діяльність є ефективною, приносить позитивний фінансовий результат. Деяко знизилася ділова активність підприємства, але збільшився обсяг чистого оборотного капіталу, що збільшує можливості нарощення своєї діяльності та розширеного відтворення. В цілому, діяльність підприємства є рентабельною на 32,9%, що характеризує його як успішне, а фінансовий стан – міцний. Однак, позитивні риси фінансового стану підприємства не є приводом забувати про подальше підтримання фінансового стану.

З метою покращення якості фінансового управління на підприємстві та укріплення його фінансового стану пропонується здійснити: розширення фінансової служби підприємства (відділу бухгалтерії) та введення в практику на постійній основі проведення економічного аналізу діяльності підприємства; вдосконалення системи управління оборотним капіталом та основними засобами підприємства, а також оптимізація структури капіталу; розширення діяльності та вихід на більш високий рівень розвитку; підвищення культури та якості обслуговування; постійний контроль за реалізацією запланованих заходів.

Отже, реалізація зазначених рекомендацій та стратегії розвитку дасть можливість підприємству стабілізувати та покращити фінансово-господарську діяльність підприємства, покращити матеріально-технічний рівень функціонування, зберегти та розширити робочі місця.

АНОТАЦІЯ

Юлінецька А.Р., «Фінансовий менеджмент у малому бізнесі»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою «Фінансовий та страховий менеджмент»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів.

Об'єкт дослідження процес організації фінансового менеджменту у малому бізнесі на прикладі малого приватного підприємства «Гіласс»

У роботі розглянуто фінансовий менеджмент у малому бізнесі, з'ясовано сутність малого підприємства як основу сучасної ринкової інфраструктури, а також особливості діяльності малого бізнесу на вітчизняному ринку.

Проаналізовані проблемні аспекти фінансового менеджменту малого бізнесу та напрями удосконалення управління фінансами на малому підприємстві. Здійснено економічну оцінку функціонування малого підприємства на прикладі МПП «Гіласс».

Запропоновано заходи, що мають включати захист від несприятливого зовнішнього загальноекономічного середовища, створення сприятливого податкового клімату, державне кредитування малого бізнесу на пільгових умовах.

Ключові слова: мале підприємства, фінансовий менеджмент, фінанси підприємства, фінансовий механізм, малий бізнес, управління фінансами, інвестиції

ANNOTATION

Yulinetskaya Ann, «Financial Management in Small Business»

thesis for Master degree in specialty «Finance, Banking and Insurance»
under the program «Financial and insurance management»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. Object of study of the process of organization of financial management in small business, as an example of a small private company "GILASS"

The paper examines financial management in small business, outlines the essence of a small enterprise as the basis of modern market infrastructure, as well as features of small business activity in the domestic market.

The problem aspects of financial management of small business and directions of improvement of financial management on a small enterprise are analyzed. An economic assessment of the functioning of a small enterprise is carried out on the example of SPC "Gilass".

Proposed measures, which should include protection against unfavorable external economic environment, creation of favorable tax climate, state lending of small business on concessional terms.

Keywords: small businesses, financial management, enterprise finances, financial mechanism, small business, financial management, investments.